

CONTRIBUȚIA UNIUNII EUROPENE LA SECURITATEA MEDIULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 2025

Schimbările climatice nu mai sunt o problemă de mediu izolată, ci o amenințare directă la adresa securității umane, economice și sociale. Pentru Republica Moldova, un stat vulnerabil din punct de vedere ecologic și economic, efectele crizei climatice pot amplifica inegalitățile, pot destabiliza comunitățile locale și pot afecta grav coeziunea socială. Uniunea Europeană (UE) sprijină activ Republica Moldova pentru a asigura un mediu curat și sigur, aliniat la standardele europene, oferind finanțare, expertiză tehnică și parteneriate pe multiple planuri. Cooperarea UE-Moldova s-a intensificat în domenii-cheie precum combaterea schimbărilor climatice, promovarea energiei verzi, gestionarea deșeurilor, protecția biodiversității și tranziția ecologică durabilă.

COMBATAREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE

Schimbările climatice au un impact direct asupra Republicii Moldova. Ele se manifestă prin secete severe, inundații și alte fenomene extreme care afectează economia și bunăstarea populației [1]. UE sprijină Moldova să răspundă acestor provocări prin măsuri de **reducere a emisiilor** și **adaptare la schimbările climatice**, integrate în politicile naționale. Autoritățile locale și naționale, cu asistența UE, implementează strategii de dezvoltare cu emisii scăzute de carbon și reziliență climatică, pentru a proteja comunitățile și resursele naturale.

Ținte climatice ambițioase. Republica Moldova s-a angajat să reducă emisiile de gaze cu efect de seră cu **68,5% până în 2030** față de nivelul din 1990 și să atingă **neutralitatea climatică până în 2050**, conform noii legi [2] a climatului adoptate în 2024 [3]. Aceste obiective depășesc media UE și demonstrează hotărârea țării de a combate schimbările climatice.

Politici climatice susținute de UE. Cu sprijinul programului EU4Climate al UE (implementat de PNUD), Republica Moldova a elaborat **Planul Național Integrat pentru Energie și Climă 2025–2030**, aprobat în februarie 2025. Planul stabilește acțiuni concrete pentru reducerea emisiilor și **tranziția către energie verde**, incluzând o țintă de **30% energie regenerabilă până în 2030** și creșterea eficienței energetice (limitarea consumului energetic și economii anuale de 0,8%). Documentul, elaborat cu expertiză oferită prin asistența UE, aliniază Moldova la practicile europene și la Acordul de la Paris.

Inițiative locale pentru climă. UE sprijină și autoritățile publice locale în eforturile lor climatice. De exemplu, prin inițiativa Convenția Primarilor, orașele și comunele din Moldova primesc asistență tehnică pentru a-și reduce emisiile și a se adapta la efectele climei (planuri de acțiune locală, măsuri de **creștere a rezilienței** la inundații și secetă, etc.) [4]. Aceste eforturi locale, susținute financiar de UE, ajută comunitățile să devină mai verzi și mai rezistente la dezastre naturale.

[1] EUGreenDeal4Moldova. EU support towards reducing the environmental footprint of human and economic activities. <https://eu4moldova.eu/en/eugreendeal/#:~:text=Climate%20change%20has%20a%20profound,and%20health%20of%20the%20population>

[2] Moldova's New Climate Law: A Milestone in Regional Climate Action and EU Integration. <https://canecca.org/en/climate-law-in-moldova/#:~:text=,zero%20emissions%20by%202050>

[3] The National Energy and Climate Plan, approved by the Government. <https://moldova.un.org/en/290415-national-energy-and-climate-plan-approved-government#:~:text=Thus%2C%20by%202030%2C%20the%20Republic,reduced%20up%20by%20to%2088>

[4] EUGreenDeal4Moldova. EU support towards reducing the environmental footprint of human and economic activities. <https://eu4moldova.eu/en/eugreendeal/#:~:text=Climate%20change%20has%20a%20profound,and%20health%20of%20the%20population>

Cetățenii pot contribui la gestionarea dezastrelor prin:

**participarea la instruiuri
organizate de autorități și
ONG-uri;**

**crearea sau aderarea la
grupuri comunitare de
răspuns rapid;**

**educație ecologică și
promovarea
comportamentelor
preventive în familie;**

**sprijinirea categoriilor
vulnerabile în situații de
criză.**

**raportarea riscurilor
(alunecări de teren, acumulări
de deșeuri, arbori uscați etc.)
autorităților locale;**

EXEMPLU: În cadrul unui proiect EU4Environment, locuitorii din sudul țării au participat la formări privind crearea planurilor comunitare de răspuns la urgențe, iar femeile lider au organizat simulări practice în școli și sate.

Conștientizarea, educația și colaborarea între cetățeni și instituții publice pot reduce semnificativ impactul crizelor climatice asupra comunităților.

Femeile din Republica Moldova sunt deseori primele care resimt impactul dezastrelor naturale sau al degradării resurselor, dar și cele care mobilizează soluții la nivel local:

- ▶ Implicare în inițiative de reciclare și reutilizare;
- ▶ Educație ecologică în școli și comunități;
- ▶ Promovarea agriculturii sustenabile;
- ▶ Coordonarea comitetelor de pregătire pentru dezastre;
- ▶ Inițierea de proiecte verzi sau eco-startupuri.

În concluzie, Uniunea Europeană joacă un rol esențial în asigurarea securității mediului în Republica Moldova. Prin finanțare, transfer de cunoștințe și parteneriate strânse, UE sprijină Moldova să devină o țară mai verde, mai curată și mai rezilientă.

[1] EUGreenDeal4Moldova. EU support towards reducing the environmental footprint of human and economic activities. <https://eu4moldova.eu/en/eugreendeal/#:~:text=Climate%20change%20has%20a%20profound,and%20health%20of%20the%20population>

[2] Moldova's New Climate Law: A Milestone in Regional Climate Action and EU Integration. <https://caneecca.org/en/climate-law-in-moldova/#:~:text=,zero%20emissions%20by%202050>

[3] The National Energy and Climate Plan, approved by the Government. <https://moldova.un.org/en/290415-national-energy-and-climate-plan-approved-government#:~:text=Thus%2C%20by%202030%2C%20the%20Republic,reduced%20up%20by%20to%2088>

[4] EUGreenDeal4Moldova. EU support towards reducing the environmental footprint of human and economic activities. <https://eu4moldova.eu/en/eugreendeal/#:~:text=Climate%20change%20has%20a%20profound,and%20health%20of%20the%20population>

Progresele realizate în 2024–2025 – de la politici climatice ambițioase la proiecte locale de gestionare a deșeurilor – demonstrează angajamentul comun UE–Moldova pentru un viitor durabil, în beneficiul cetățenilor de azi și al generațiilor viitoare.

PROMOVAREA ENERGIEI VERZI ȘI A EFICIENȚEI ENERGETICE

Sectorul energetic are un rol crucial deoarece producerea și utilizarea energiei generează peste **68%** din emisiile de gaze cu efect de seră ale Moldovei. De aceea, tranziția către **energie verde** și creșterea eficienței energetice sunt esențiale atât pentru protecția mediului, cât și pentru securitatea energetică a țării. UE este principalul partener al Moldovei în acest domeniu, sprijinind atât depășirea crizei energetice recente, cât și investițiile pe termen lung în surse regenerabile și renovarea clădirilor pentru a consuma mai puțină energie. Acțiunile vizează reducerea **dependenței de importurile de energie**, diversificarea surselor (de exemplu, interconectarea rețelelor de electricitate cu România) și alinirea la obiectivele Pactului Ecologic European privind decarbonizarea [5].

Clădiri publice eficiente energetic. Cu suportul financiar al UE, numeroase **clădiri publice** – școli, grădinițe, licee și spitale – au fost renovate pentru a deveni mai eficiente energetic. Aceste lucrări includ **izolarea termică** a pereților și ferestrelor, instalarea de sisteme moderne de iluminat LED, încălzire și ventilație, precum și integrarea energiei regenerabile (panouri solare, cazane pe biomasă). Rezultatul este o reducere semnificativă a consumului de energie, facturi mai mici la utilități și îmbunătățirea confortului pentru elevi, pacienți și personalul instituțiilor.

Sprijin pentru gospodării și blocuri de locuințe. În 2024, Comisia Europeană și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) au lansat un program comun care reduce costurile renovărilor energetice în sectorul rezidențial. UE contribuie cu **€ 9,5 milioane EUR** sub formă de grant, subvenționând credite prin programul GEFF (Green Economy Financing Facility) astfel încât proprietarii de apartamente și case să poată investi în eficiența energetică – de pildă, în **izolarea termică, pompe de căldură sau panouri solare**. După implementarea acestor măsuri, locatarii pot primi *cashback* (compensatii financiare din fonduri europene), ceea ce stimulează renovările. Prin astfel de proiecte, s-au înregistrat deja economii la facturi de până **la 22% în Chișinău și 40% în Bălți** pentru blocurile unde s-au modernizat sistemele de încălzire și izolație.

Eficiență energetică în mediul rural. Un proiect multidonator lansat în 2025 – „*Eficiență Energetică și Energii Regenerabile în Republica Moldova*” (E4M) – finanțează tranziția energetică în zonele rurale. Cu un buget total de **€ 25,3 milioane EUR** oferit de partenerii europeni (Germania, Norvegia, Danemarca și UE), E4M are ca obiectiv reducerea dependenței de energie importată și scăderea facturilor populației prin eficiență și regenerabile. **Uniunea Europeană** contribuie direct cu **€ 3 milioane EUR** în acest proiect, bani dedicați renovării energetice a locuințelor din mediul rural ocupate de familii vulnerabile. Investițiile includ și granturi administrate prin Fondul pentru Eficiență Energetică în sectorul rezidențial și programul *EcoVoucher*, care ajută gospodăriile să înlocuiască electrocasnicele vechi cu unele eficiente energetic [6].

[5] EUGreenDeal4Moldova. EU support towards reducing the environmental footprint of human and economic activities. <https://eu4moldova.eu/en/eugreendeal/#:~:text=Climate%20change%20has%20a%20profound,and%20health%20of%20the%20population>

[6] Proiect de eficiență energetică pentru Moldova: UE, Germania, Norvegia și Danemarca oferă finanțare de €25,3 milioane. <https://newsmaker.md/ro/proiect-de-eficienta-energetica-pentru-moldova-ue-germania-norvegia-si-danemarca-ofera-finantare-de-e25-3-mln#:~:text=Potrivit%20unui%20comunicat%20al%20Ministerului,Norvegia%2C%20Danemarca%20%C8%99i%20Uniunea%20European%C4%83>

Gestionarea crizei energetice și tranziția verde. Pe termen scurt, UE a oferit și asistență de urgență pentru a proteja cetățenii de creșterea prețurilor la energie. La începutul anului 2025, UE a convenit un **pachet de sprijin energetic de € 310 milioane EUR** pentru Moldova, din care € 250 milioane EUR destinate direct compensării facturilor la energie pentru populația de pe malul drept al Nistrului (până la sfârșitul lui 2025) și € 60 milioane EUR pentru a acoperi necesarul de energie al regiunii din stânga Nistrului. Acest sprijin contribuie la protejarea familiilor vulnerabile și asigură stabilitate în aprovizionare, permițând în același timp autorităților să continue reformele pentru *independența energetică* și dezvoltarea de surse alternative (precum investiții în centrale fotovoltaice mari ce urmează să fie construite până în 2025).

GESTIONAREA DEȘEURILOR

Managementul deșeurilor este un domeniu crucial pentru securitatea mediului și sănătatea publică. Tranziția de la vechile practici (depozitarea necontrolată sau arderea deschisă a gunoaielor) către un sistem modern, conform standardelor UE, este în plină desfășurare în Moldova [7]. UE sprijină autoritățile naționale și locale să dezvolte **sisteme integrate de gestionare a deșeurilor**, care pun accent pe reducerea cantității de deșeuri trimise la gropi, **creșterea reciclării** și tratarea adecvată a deșeurilor periculoase. Aceste îmbunătățiri aduc beneficii directe cetățenilor prin localități mai curate, apă și soluri mai puțin poluate și un mediu mai sănătos.

Sisteme locale de salubritate. În iulie 2024, prin programul EU4Moldova: Comunități Locale, UE a finanțat dotarea orașului **Iargara** (raionul Leova) și a cinci comune învecinate cu echipamente moderne pentru gestionarea deșeurilor.

Reducerea poluării și creșterea reciclării. La nivel național, UE asistă Moldova în crearea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, aliniat la principiile economiei circulare europene. Un *proiect de înfrățire* UE lansat în 2024 (cu experți din state membre) sprijină autoritățile moldovene să accelereze adoptarea legislației UE în domeniu și să consolideze capacitatea instituțiilor de mediu[8][9]. Scopul este ca tot mai mult gunoi să fie sortat și reciclat (hârtie, plastic, sticlă), iar depozitarea să fie ultima opțiune.

Aceste schimbări vor reduce poluarea solului și a aerului (de exemplu, va preveni arderile necontrolate de deșeuri care cauzează poluare atmosferică) și vor apropia Republica Moldova de standardele ecologice europene.

[7] „EU4Moldova: Comunități Locale” – Managementul integrat al deșeurilor la Iargara, ceremonia de înmănare a echipamentelor. <https://eu4moldova.eu/eu4moldova-comunitati-locale-managementul-integrat-al-deseurilor-la-iargara-ceremonia-de-inmanare-a-echipamentelor/#~:text=,viitor%20mai%20durabil%20pentru%20%C8%9B%C4%83>

[8] Proiectul Twinning „Calitatea aerului și mediului înconjurător”. <https://eu4moldova.eu/projects/eu-project-page/?id=2408>

[9] Ibidem

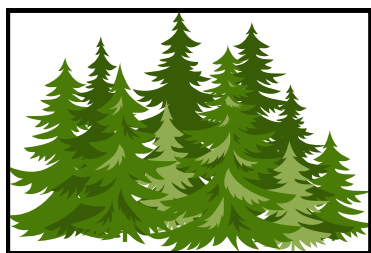

PROTECȚIA BIODIVERSITĂȚII

Biodiversitatea – diversitatea plantelor, animalelor și ecosistemelor – este fundamentul unui mediu sănătos. În Moldova, **pădurile** joacă un rol esențial, adăpostind ~80% din speciile sălbatice ale țării și protejând solurile și cursurile de apă [10]. Cu toate acestea, Moldova are o acoperire forestieră redusă (circa 13% din teritoriu), iar supraexploatarea, defrișările istorice și schimbările climatice (valuri de căldură, secete) amenință aceste ecosisteme. UE este un partener de lungă durată al Moldovei în conservarea naturii, sprijinind inițiative de **împădurire, protejare a habitatelor naturale și salvare a speciilor pe cale de dispariție**.

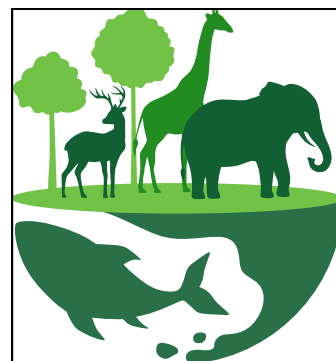
Eforturile comune urmăresc nu doar conservarea naturii pentru generațiile viitoare, ci și îmbunătățirea calității vieții oamenilor, care depinde de servicii ecosistemice precum aerul și apa curate, fertilitatea solului și rezistența la dezastre.

Extinderea suprafeței împădurite. În mai 2024, UE împreună cu Banca Mondială au susținut Guvernul Moldovei în adoptarea *Programului Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (NFERP) 2023-2032*. Acest plan ambițios urmărește creșterea suprafeței acoperite de păduri de la **13,8% la cel puțin 17%** din teritoriul țării în următorul deceniu.

Concret, se planifică plantarea a **110.000 hectare** de pădure nouă și reabilitarea a **35.000 hectare** de păduri degradate, atât pe terenuri publice, cât și private. Pe lângă beneficiul ecologic (refacerea habitatelor, protejarea apelor și prevenirea eroziunii solului), aceste lucrări vor genera aproape **14.000 de locuri de muncă** în comunitățile rurale, oferind localnicilor un stimulent economic pentru a participa la protecția mediului. Programul de extindere a pădurilor aliniază Moldova la obiectivele *European Green Deal* (Pactului Ecologic European) și la noua Strategie Forestieră a UE pentru 2030, care subliniază rolul crucial al pădurilor în atingerea neutralității climatice și dezvoltării durabile.

Conservarea ecosistemelor și a speciilor. Pentru a identifica cele mai valoroase zone naturale și a le proteja eficient, UE finanțează studii științifice și proiecte demonstrative prin programul regional EU4Environment. Un studiu recent (2023) realizat cu sprijinul UE a cartografiat **pădurile cu valoare naturală înaltă** din Moldova, constatând că **~47% din suprafața împădurită** a țării (circa 175.500 ha) îndeplinește criterii ecologice de importanță deosebită (biodiversitate bogată, habitate rare etc.).

[10] The European Union and the World Bank support Moldova in restoring biodiversity for sustainable future and citizens' well-being. <https://www.eu4environment.org/ro/news/the-european-union-and-the-world-bank-support-moldova-in-restoring-biodiversity-for-sustainable-future-and-citizens-well-being/>

Aceste date ajută autoritățile să direcționeze politicile de conservare – de exemplu, extinderea rețelei de **arii protejate**. Moldova colaborează cu UE pentru a-și dezvolta *Rețeaua Ecologică Națională* și a include noi situri în **Rețeaua Emerald** paneuropeană, asigurând protecție legală pentru habitate și specii valoroase la nivel continental. Totodată, proiecte comunitare (precum inițiative de împădurire locală, perdele forestiere, reconstrucție ecologică a zonelor umede de pe cursul râurilor) primesc finanțare UE, implicând cetățenii în acțiuni de **conservare a naturii**.

Astfel de eforturi contribuie și la adaptarea țării la schimbările climatice – ecosisteme mai sănătoase înseamnă o capacitate mai mare de a atenua inundațiile, secetele și de a oferi resurse (lemn, miere, plante medicinale) într-un mod sustenabil.

SPRIJIN PENTRU TRANZIȚIA ECOLOGICĂ DURABILĂ

Tranziția ecologică durabilă presupune integrarea considerentelor de mediu în toate aspectele dezvoltării – economic, social și administrativ. Ca stat candidat la UE, Republica Moldova și-a asumat obiectivul de a adopta standardele și **valorile europene privind mediul**, de la politici climatice ambițioase la **economia verde** și agricultura durabilă. UE susține această transformare printr-o abordare amplă: finanțare masivă, asistență tehnică pentru reforme, programe de educație și implicarea comunităților locale și a societății civile în eforturile de mediu. Toate aceste măsuri ajută la construirea unei economii **reziliente și prietenoase cu mediul**, care să le ofere cetățenilor atât **prosperitate**, cât și un mediu sănătos.

Investiții verzi masive

**Armonizarea legislației
și instituțiilor de mediu**

**Inovație și comunități
smart pentru mediu**

UE este cel mai mare donator și partener de dezvoltare al Moldovei, direcționând fonduri semnificative către proiecte sustenabile. Din 2021 până în prezent, UE a mobilizat peste **€ 2,2 miliarde EUR** pentru Moldova sub formă de granturi și împrumuturi, prin instrumente precum suport bugetar direct, asistență macro-financiară, programe UE și garanții pentru proiecte cu instituții financiare internaționale. O parte importantă din această asistență sprijină *tranziția verde*. În cadrul Planului Economic și de Investiții al UE pentru Parteneriatul Estic (EIP), au fost deja mobilizate €1,6 miliarde EUR pentru investiții în proiecte de importanță strategică, identificate împreună cu autoritățile moldovene.

Aceste proiecte vizează, printre altele, infrastructura verde (apă și canalizare în zone rurale), energie curată (de exemplu, interconexiuni energetice cu UE pentru acces la electricitate mai curată) și dezvoltarea durabilă a comunităților [11].

[11] Moldova. Membership status: candidate country. https://enlargement.ec.europa.eu/european-neighbourhood-policy/countries-region/moldova_en?prefLang=ro

Investiții verzi masive

Armonizarea legislației
și instituțiilor de mediu

Inovație și comunități
smart pentru mediu

O tranziție ecologică de succes necesită și un cadru de politici robust. UE oferă asistență tehnică și expertiză pentru a *alinia legislația de mediu a Moldovei la acquis-ul UE (setul de norme europene)*. În 2024 a demarat, de pildă, un **proiect de Twinning** (înfrățire instituțională) în domeniul mediului, în care experți dintr-un stat membru UE lucrează alături de Ministerul Mediului de la Chișinău. Scopul este accelerarea adoptării și aplicării legislației privind calitatea aerului, managementul deșeurilor, substanțele chimice periculoase și raportarea datelor de mediu. Prin acest proiect se consolidează capacitatea instituțiilor moldovene (ministere, agenții de mediu) de a **monitoriza poluarea**, de a aplica eficient legile de mediu și de a **informa publicul** despre starea mediului [12].

Investiții verzi masive

Armonizarea legislației
și instituțiilor de mediu

Inovație și comunități
smart pentru mediu

UE stimulează tranziția verde și prin sprijinirea inovației și a inițiativelor locale. Prin programe dedicate, sunt finanțate **start-up-uri și proiecte de eco-inovare** – de exemplu, idei ale tinerilor antreprenori pentru reciclarea deșeurilor, agricultură ecologică sau transport nepoluant. La nivel de comunități, *EU4Moldova* și alte programe au susținut primăriile în implementarea de soluții *smart city*: iluminat public stradal eficient energetic, sisteme de transport public electric sau hybrid, contoare inteligente pentru utilități și digitalizarea serviciilor locale pentru a reduce risipa. De asemenea, UE implică activ cetățenii în inițiative de mediu – de la **campanii de conștientizare** (cum a fost Săptămâna Europeană a Energiei Durabile organizată și în Moldova) până la programe educaționale în școli privind reciclarea și conservarea naturii.

Toate aceste acțiuni consolidează o cultură a sustenabilității în rândul populației, asigurând că tranziția ecologică nu este doar o schimbare tehnică, ci și una socială, cu beneficii pe termen lung.

În concluzie, Uniunea Europeană joacă un rol esențial în asigurarea securității mediului în Republica Moldova. Prin finanțare, transfer de cunoștințe și parteneriate strânse, UE sprijină Moldova să devină o țară mai verde, mai curată și mai rezilientă. Progresele realizate în 2024-2025 – de la politici climatice ambițioase la proiecte locale de gestionare a deșeurilor – demonstrează angajamentul comun UE - Moldova pentru un viitor durabil, în beneficiul cetățenilor de azi și al generațiilor viitoare.

[12] Proiectul Twinning „Calitatea aerului și mediului înconjurător”. <https://eu4moldova.eu/projects/eu-project-page/?id=2408>

RESURSE UTILE ȘI LINKURI

MECANISME UE DE PROTECȚIE CIVILĂ ȘI GESTIONAREA A DEZASTRELOR

- **UE Civil Protection Mechanism (UCPM)** – pagina oficială despre mecanism și modul de implicare a Moldovei în gestionarea crizelor: civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/maisigurinue.md+4westernbalkans-infohub.eu+4eufundingoverview.be+4
- **Moldova a devenit stat participant în UCPM** (semnat în septembrie 2023, în vigoare în ianuarie 2024) – permite acces rapid la echipamente, generatoare și suport logistic: [EEAS News – Moldova joins the EU Civil Protection Mechanism] maisigurinue.md+2civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu+2eeas.europa.eu+2

POLITICI CLIMATICE ȘI ADAPTARE

- **EU4Climate Moldova – program pentru elaborarea strategiei pe termen lung privind emisiile și adaptarea la schimbările climatice**, inclusiv sprijin tehnic și financiar pentru NDC: eu4climate.eu/moldovawerc.undp.org+7eu4climate.eu+7climatepromise.undp.org+7
- **UNDP Climate Promise – Moldova** – detalii despre implicarea UNDP și UE în actualizarea strategiilor și NDC: climatepromise.undp.org

APELURI DE FINANȚARE ȘI SPRIJIN EUROPEAN

- **EU4Environment** – platformă pentru acces la proiecte regionale de mediu și climă (inclusiv reducerea riscurilor): eu4environment.org

- **ODIMM** – programe pentru antreprenariat verde, start-upuri și afaceri locale: odimm.md

- **Green for Growth Fund (GGF)** – creditare UE pentru eficiență energetică și investiții verzi: ggf.lu

- **Erasmus pentru Tineri Antreprenori** – mobilitate UE pentru antreprenori, inclusiv în sectorul verde: erasmus-entrepreneurs.eu

INFORMAȚIE ȘI SUPORT LOCAL

Eurocentres (Centre de Informare Europeană) – puncte locale unde se află apeluri UE și se oferă consultanță

Enterprise Europe Network Moldova – ghidate pentru scrierea proiectelor și găsirea parteneriatelor

Startup Moldova – ecosistem digital care promovează start-up-urile verzi și cele din domeniul climă:
startupmoldova.digital